

aggression against Ukraine, because, as an example of the activities of the Ostroh Collegium, the domestic national cultural heritage is an important factor in patriotic education.

Key words: *the history of Ukrainian culture, the city of Ostrog, Prince Konstantin-Vasyl Ostroh, Ostroh Collegium, educational and educational process, Cyrillic printing, national and spiritual education, patriotism.*

УДК 338.4:008]-026.15-044.92(100)
ORCID ID: 0000-0002-8179-7896

Х. В. Плещан

СВІТОВИЙ ДОСВІД ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті досліджено культурологічні аспекти світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій. Визначено специфіку та креативні інструменти розвитку креативних індустрій у світі. Обґрунтовано особливості культурологічних аспектів дослідження світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій. Виокремлено основні глобальні тренди і фактори, що впливають на розвиток креативних індустрій. Проаналізовано технологічні інновації та їх вплив на трансформаційні зміни розвитку креативних індустрій. Встановлено відповідність впливу культурних цінностей, традицій та ідентичності на розвиток креативних індустрій. Доведено, що синергетична взаємодія секторів креативних індустрій у кластерних моделях забезпечить досягнення значних результатів у збереженні культурного розмаїття, цінностей, традицій, унікальності, розвитку культурного туризму та креативних індустрій загалом. Досліджено та обґрунтовано можливості й перспективи адаптації кращих практик закордонних країн розвитку секторів креативних індустрій в Україні на сучасному етапі. Наукова новизна характеризується культурологічним аналізом світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій та можливості їх адаптації в Україні.

Ключові слова: *культура, креативні індустрії, світовий досвід, інновації, людський ресурс, креативні інструменти, креативний простір, кластер, сталий розвиток.*

DOI 10.34079/2226-2830-2023-13-25-78-93

«Єдиною межею наших завтрашніх звершень стануть наші сьогоднішні сумніви» Франклін Рузвельт

Постановка проблеми. Креативні індустрії в сучасному світі відіграють ключову роль у формуванні культурного, економічного і соціального розвитку, що стимулюють інновації, залучення туристів, збагачення культурного спадку та забезпечення конкурентоспроможності. Відповідно важливим драйвером розвитку сучасного суспільства є взаємозв'язок між культурою і креативними індустріями. Ця тема набуває все більшої актуальності в контексті висхідної ролі культури як катализатора та джерела інновацій. Адже культура, як сукупність цінностей, норм, традицій і способів життя, створює основу для розвитку креативності. Беручи за основу кращий світовий досвід підкреслимо, що креативні індустрії є ефективним втіленням креативності, яка

проявляється у створенні творчих продуктів та послуг, що надають суспільству нові ідеї, естетичне задоволення і культурний саморозвиток. Значну роль креативні індустрії відіграють у збереженні культурної спадщини, промоції та відновленні традиційних форм мистецтва, ремесл і культурних практик. Водночас культура створює попит на різноманітні креативні продукти та послуги, формує їх споживацьку цінність і змістовне наповнення. Отже, культурні цінності, тренди та попит визначають напрями розвитку креативних індустрій, спонукають до інновацій, пошуку нових креативних проєктів, ідей і форм самовираження. Щодо ситуації в Україні, то виклики сьогодення відіграють троїсту роль, а саме: *ризик* – знищення українського народу і культури української культурної спадщини, інфраструктури, економіки, державності загалом внаслідок російсько-української війни; *можливості* – формування єдності і незламності українського народу, відновлення коду нації, прискорення процесу диджиталізації української культури, формування і розвиток креативних ініціатив, активізації міжнародної співпраці та ефективної культурної дипломатії, оновлення бренду і відновлення справедливої історії української держави у світі; *перспективи* – інноваційний спектр діяльності секторів креативних індустрій, ефективна міжнародна співпраця та обмін досвідом як драйвер забезпечення конкурентоспроможності України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає можливість узагальнити, що динаміка сучасних наукових пошуків відзначається широким спектром досліджуваної проблематики. Науково-теоретичну базу дослідження становлять офіційні джерела, праці вітчизняних і закордонних дослідників. Зокрема, основні проблеми та виклики культури у розвитку креативних індустрій у світі висвітлюють М. Мадаршахі, С. Міхель, Дж. Хоукінс, Р. Флоріда; розвиток креативних індустрій в контексті культурологічного дискурсу в Україні розкривають І. Петрова, К. Фарінья; у своїх дослідженнях С. Давимука, М. Проскуріна, М. Скиба, Л. Федулова, А. Холодницька, А. Чмут виокремлюють актуальні тенденції розвитку креативних індустрій в умовах глобалізації, переймаючи кращий закордонний досвід розвитку креативних послуг і продукції, креативного потенціалу, культурних і креативних просторів, синергетичну взаємодію культура-креатив-бізнес-економіка. Автори на прикладах країн аналізують можливість розвитку креативних індустрій в Україні на основі ефективної креативної економіки, високого рівня зайнятості та інновацій; виокремлюють та розкривають розвиток культури через діяльність секторів креативних індустрій у контексті державно-громадського партнерства на основі закордонного досвіду для України Н. Драгомирецька, С. Дружинін, С. Думинська, Р. Жилавська, Ю. Ковальова; акцентують увагу на актуальних проблемах реалізації розвитку креативних індустрій на прикладах закордонного досвіду Н. Гарнхем, І. Дронюк, Ф. Капоне, Л. Лацеретті, С. Парк, Л. Де Пропріс, С. Рудхаус; та інші. Утім світовий досвід трансформаційних змін для розвитку креативних індустрій в Україні крізь призму культурологічних аспектів не було предметом дослідження.

Мета статті. Метою розвідки є висвітлення світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій крізь призму культурологічних аспектів дослідження та можливості їх адаптації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасні закордонні тенденції розвитку креативних індустрій здійснюються з акцентом на культуру. Оскільки є нескінченним джерелом натхнення та інновацій, відображенням гуманності та естетики, спільної мови і спадщини, фундаментальною частиною світової ідентичності та спільнот; невіддільним елементом сталого розвитку й позитивної суспільної трансформації; свободою вираження поглядів і творчості. Зауважимо, що Радою Європейського Союзу (далі – ЄС) чітко визначено необхідність прискорення трансформаційної сталості, яку культура може забезпечити шляхом підвищення обізнаності, креативності та інновацій. Нагадуючи про важливість включення культурного виміру в усі відповідні сфери, програми та

ініціативи, а також потреби в посиленні синергії і кроскультурної взаємодії (European cultural heritage strategy, 2023). Зокрема, Робочий план ЄС у сфері культури ґрунтується на таких керівних принципах, як: культура, включаючи культурну спадщину, має невід'ємну цінність і сприяє зміцненню європейської ідентичності; культурне та мовне розмаїття є фундаментальним надбанням ЄС; свобода художнього вираження та творчості є основою для людської значущості вирішувати виклики, критично мислити, створювати інновації та винаходи; культурне розмаїття та міжкультурний діалог є важливим інструментом для просування та захисту прав людини; культура важливий драйвер сталого розвитку (Council resolution on the EU, 2022). Відповідно виокремлені пріоритетні напрями ЄС у сфері культури є основою розвитку креативних індустрій, зокрема розширення можливостей культурного та креативного секторів, підвищення культурної участі та ролі культури в суспільстві, вивільнення сили культури, посилення культурного виміру спільного творчого партнерства. Цікавим досвідом та можливістю взаємодії є розширенням траєкторії для культурного і креативного сектору від ЄС, зокрема створення онлайн-платформи для надання інформації про умови праці митців, культурних і креативних фахівців у державах-членах ЄС. Платформа базуватиметься на цінних даних і матеріалах, зібраних у співпраці з соціальними партнерами, представниками креативних секторів також постійне оновлення і врахування різноманітних заходів (European cultural heritage strategy, 2023; European cultural heritage strategy, 2023). Важливо й те, що чітко виокремлені дії для реалізації основних пріоритетів зацентровано на розвитку креативного потенціалу, розширенні можливостей для креативних індустрій крізь призму культури. Впровадження такого досвіду онлайн-платформи забезпечить безперервний обмін інформацією, новаціями, досвідом та сприятиме кроссекторальній взаємодії.

Теоретичні осмислення світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій з позиції культурологічного підходу дає можливість аналізувати проблематику у тривимірному аспекті, зокрема: як потребу, як вимогу і як рушійну силу інновацій в культурно-креативному просторі, крізь призму людиноцентризму. Загалом, культурологічний підхід у дослідженні світового досвіду формування і розвитку креативних індустрій розглядатимемо як науково-методологічну платформу пізнання культурно-креативного простору, в основі якої людиноцентризм у сприйнятті творчого середовища, успішність культурної активності, саморозвитку і самовизначення у світі культурно-творчих цінностей (Плебан, 2022b). У контексті зазначеного, роль культурологічного підходу у розумінні та аналізі проблематики полягає у декількох векторах дослідження, а саме: розумінні культурного контексту, у якому функціонують креативні індустрії у світі; розкритті сутності креативних індустрій як феномену, що має не тільки економічний, але й соціальний та культурний контекст; осмисленні значення культури, її впливу на суспільство та індивідів; виявленні взаємодії між культурою, мистецтвом, креативом і економікою; з'ясуванні впливу креативності на формування культурних цінностей, традицій та ідентичності суспільств; аналізі світового досвіду розвитку креативних індустрій з позиції культурних процесів і динаміки; виявленні еволюції культурного виробництва, зміни в сприйнятті креативних продуктів та їх вплив на розвиток суспільств. Загалом, культурологічний підхід потребує системного підходу до дослідження, враховуючи різні аспекти та підходи (історичний, соціологічний, психологічний, державний, економічний тощо). Оскільки реалізує можливість здійснювати дослідження світового досвіду розвитку креативних індустрій у багатоаспектному вимірі.

Ретроспективний аналіз дослідження дає можливість виокремити основні хронологічні аспекти розвитку креативних індустрій у світі (Boix&etc., 2016; Cultural Heritage in Action, 2023; Dronyuk&Moiseienko, 2019; Palanivel, 2019; Szakálné&etc., 2023). Зокрема, 18-19 століття – початок індустріальної революції, поява перших

промислових галузей (видавництво, фотографія, друк, дизайн); початок 20 століття – розвиток кінематографа, що сформувало основу діяльності кіностудій і кіноіндустрії; 1920-1930 рр. – розквіт радіоіндустрії, поява перших радіостанцій як платформи нових можливостей для музики, розваг та масової комунікації; 1950-1960 рр. – зародження телебачення та телевізійної індустрії, збільшення кількості телевізійних каналів та програм; 1970-1980 рр. – розвиток комп’ютерної технології та інформаційних технологій, що сприяло розвитку комп’ютерної графіки, дизайну й інтерактивних медіа; 1990-2000 рр. – поява мережі Інтернет, розвиток цифрових медіа, що забезпечило модернізацію інтернет-індустрії, візуального мистецтва, електронної комерції та онлайн-платформ; 2000-2010 рр. – зростання соціальних медіа та мережевої спільноти, розвиток діяльності креаторів, митців, відеохостингів і платформ для спільного споживання контенту; 2010-2020 рр. – розвиток мобільних технологій, застосунків, розширення стрімінгових платформ та цифрових сервісів; 2020-до нині – розвиток цифрових медіа та платформ для розповсюдження контенту (стрімінгові сервіси, застосунки, подкасти, відеоблоги та соціальні медіа), розширення спектра використання віртуальної реальності, штучного інтелекту та розумних технологій, збільшення ролі секторів креативних індустрій, розвиток маркетингу та реклами, використання новаторських підходів до створення контенту та взаємодії з аудиторією, зростання ролі сталого розвитку та екологічної усвідомленості, кроссекторальна взаємодія секторів креативних індустрій. При цьому підкреслимо, що розвиток креативних індустрій у світі є невинним процесом, в основі якого людиноцентризм та відповідність викликам часу відповідно до суспільних, технологічних та культурних змін.

Акцентуючи увагу у дослідженні на культурологічному підході підкреслимо, що мультиплікаційний характер креативних індустрій сприяє розвитку культури, економічному зростанню, формуванню позитивного іміджу країни і залученню міжнародних партнерів. При цьому, забезпечує модернізацію та інноваційну діяльність креативних секторів, вміння адаптуватись до викликів часу і шукати нові джерела ретрансляції культури. Цим самим сприяючи сталому розвитку соціокультурного середовища України (Плецан, 2022b). Наукова рефлексія у напрямі культурологічного підходу дає змогу стверджувати, що значний вплив на функціонування і розвиток креативних індустрій у світі потрібно відвести глобальним трендам та факторам. Оскільки трансформаційні зміни впливають на розвиток креативних індустрій, що постійно вдосконалюються, адаптуються і розвиваються, забезпечуючи нові можливості та відповідаючи на культурні потреби сучасного суспільства (див. табл. 1).

Таблиця 1. Глобальні тренди та фактори, що впливають на розвиток креативних індустрій*

Тренд/фактор	Основні характеристики
<i>Глобалізація та культурний обмін</i>	Зростання міжнародної торгівлі культурними продуктами, культурний обмін та вплив транснаціональних компаній і глобальних медіа на розвиток креативних індустрій.
<i>Економічні умови</i>	Стан економіки та фінансові ресурси, доступність фінансування й інвестиції, підтримка держави для розвитку креативних індустрій.
<i>Законодавче середовище</i>	Нормативно-правове забезпечення авторських прав, інтелектуальної власності, безпеки та якості, усіх правових аспектів у середовищі креативних індустрій.
<i>Зміна споживацьких звичок</i>	Перехід до індивідуальної та унікальної споживчої поведінки, популярність персоналізованих і унікальних продуктів та послуг, створення кроссекторальних проєктів, економіки вражень.
<i>Постійний</i>	Зростання швидкості змін у суспільстві, технологія, інноваціях і

<i>розвиток</i>	культури, що вимагає постійного оновлення та адаптації в секторах креативних індустрій.
<i>Демократизація творчості</i>	Розширення доступу до засобів виробництва та поширення культурно-креативного вираження через соціальні медіа, платформ для самовираження і співпраці між користувачами.
<i>Людські ресурси</i>	Наявність конкурентоздатних фахівців, що зберігають, створюють і популяризують культурно-креативне розмаїття.
<i>Освіта</i>	Освітні програми, інноваційне навчання спрямоване на формування і розвиток Hard, Soft, Digital і Meta-skills.
<i>Технологічні інновації</i>	Використання цифрових технологій, штучного інтелекту, доповненої та віртуальної реальності у створенні й поширенні культурно-креативних продуктів.
<i>Соціальні й культурні зміни</i>	Зміни уявлень про культуру та творчість, взаємодія креативних індустрій з іншими галузями, розвиток різноманітних культурних ідентичностей.
<i>Екологічна сталість</i>	Збільшення усвідомленості про екологічні питання, використання екологічно-орієнтованих підходів та відновлювальних матеріалів і енергії у виробництві та розповсюдженні культурно-креативних продуктів.
<i>Культурний контекст</i>	Культурні традиції, цінності суспільства, популярність та підтримка культурно-креативних продуктів і подій.
<i>Культурна політика</i>	Забезпечення вектора збереження і розвитку культурних надбань, творів і цінностей для майбутніх поколінь.

**сформовано автором на основі аналізу джерел (Драгомирецька&ін., 2019; Плецан, 2021a; Скиба, 2016; Стан культури та креативних індустрій під час війни, 2022; Plecsan&etc., 2021d; Culture and creative sectors in the European Union, 2023; European Cultural and Creative Industries Alliance, 2023)*

Виходячи з узагальненого поняття тенденцій в сучасному світі, де технологічний прогрес стрімко розвивається підкреслимо, що креативні індустрії є одним із найбільш динамічних та інноваційних секторів. Як показує аналіз кращих світових практик, застосування новітніх технологій у креативних індустріях має значний вплив на їх трансформацію та відкриває безліч нових можливостей. Доповненням вищезазначеного, як підтвердження тісного взаємозв'язку інновацій і діяльності креативних індустрій для розвитку країни, звернемось до результатів дослідження Global Competitiveness Report (UN Creative economy report, 2019). Зокрема, за результатами дослідження сформовано відповідний рейтинг країн, виокремимо перші три, а саме Великобританія (індекс конкурентоспроможності – 81,2 %, інноваційна здатність – 78, 2%), Японія (82,3 %, 78, 3%), Іспанія (75,2 %, 64,3%). Згідно з даними, формування індексу конкурентоспроможності безпосередньо залежить від показника інноваційності, тобто ефективній діяльності креативних індустрій. Науковий дискурс розширюється навколо питань можливостей реалізації інноваційності і креативності, що яскраво прослідковується у створенні й розвитку креативних просторів у світовій спільноті. Актуалізується платформа культурної, технологічної і креативної взаємодії, що відзначається унікальними особливостями, сприяє розвитку інновацій в сектори креативних індустрій, свідчить про розмаїття та розвиток креативних ініціатив і культури, створюють сприятливі умови для розвитку талантів, співпраці між професіоналами та стимулює креативний розвиток митців. Цікаві приклади для України та можливості їх адаптації проаналізовано у таблиці 2

Таблиця 2. Аналіз успішних креативних просторів у світі*

Креативни	Місцезнаходже	Основні характеристики
------------------	----------------------	-------------------------------

й простір	ння	
<i>Living Lab</i>	Сан-Франциско, США	Район, що є центром для технологічних інновацій, де розташовано великі технологічні компанії та стартапи.
<i>Sydney Cultural Incubator</i>	Сідней, Австралія	Культурний центр, де працюють художники, дизайнери, майстри ремесл та інші творчі фахівці.
<i>The Manchester Factory</i>	Лондон, Велика Британія	Сучасний культурний центр з креативними приміщеннями, що об'єднує театри, студії, коворкінги, концерти та резидентські програми для митців і креативних фахівців.
<i>Matadero Madrid</i>	Мадрид, Іспанія	Культурно-мистецький центр, культурний простір, що об'єднує креативні сектори літератури, відеомистецтва, дизайну, моди, кіно, живе мистецтво, радіо, музики, експериментальні мистецькі проєкти.
<i>Berlin Factory</i>	Берлін, Німеччина	Інноваційний культурний центр, симбіоз креативного простору і цифрової платформи, лабораторії інновацій і подій, що об'єднує технологію, політику, мистецтво та науку.
<i>Melbourne</i>	Мельбурн, Австралія	Місто як екосистема з офіційною стратегією зі збереження біорізноманіття та екологічного розвитку, а також квартали креативних індустрій, де розташовані дизайнерські студії, галереї, рекламні агентства, коворкінги.
<i>Stockholm Innovation Lab</i>	Стокгольм, Швеція	Інноваційний простір – центр культурного та технологічного розвитку, де поєднуються житлові простори, креативні студії, простір для роботи та соціальні майданчики.
<i>Cyberport</i>	Токіо, Японія	Інноваційний район в якому розташовані технологічні стартапи, дослідницькі центри та високотехнологічні компанії.
<i>798 Art zone</i>	Пекін, Китай	Фабрику перетворено на художню галерею і культурний комплекс, де працюють художники, фотографи, дизайнери та інші креативні фахівці.
<i>Tel Aviv Creative Center</i>	Тель-Авів, Ізраїль	Креативний простір відомий своїм значним впливом на розвиток культури, де проводяться різноманітні майстер-класи, навчальні програми та культурно-мистецькі заходи. Об'єднує художників, дизайнерів, програмістів, креаторів та новаторів.
<i>De Hallen Amsterdam</i>	Амстердам, Нідерланди	Простір для культури та бізнесу, моди, мистецтва і ремесл

**сформовано автором на основі аналізу джерел (Креативні простори: світовий досвід, 2021; Плецан, 2021с; Скиба, 2016; Creative Hubs, 2023; The Global Creativity Index, 2015, Pletsan&etc., 2021d)*

Своєю чергу зазначимо, що Україна, переймаючи кращий світовий досвід, постійно розширює спектр креативних просторів. Це не лише створення робочих місць, це формування платформи для спілкування митців, обміну культурним досвідом, творчого розвитку, інновацій, освітніх лекцій, синергії культурних проєктів та генерації

креативних ідей. Водночас цікавим для українських митців та креативних підприємців також є розвиток культурно-креативного середовища, об'єднуючи зусилля у створенні, виробництві, поширенні та промоції культурних послуг і товарів шляхом створення кластерів. Нині найбільші креативні кластери розташовані в центральній частині великих міст світу. До основних характеристик цих кластерів віднесемо культурні і національні особливості, розмаїття культурної спадщини, культурні надбання і можливості креативного розвитку (Плецан, 2021с). Зауважимо, що для врегулювання і сприяння формування і розвитку креативних індустрій та їх кластеризації у 2007 році прийнято The European Cluster Memorandum (чітке регулювання діяльності кластерів); у 2008 році сформовано Комісію з питань європейської кластерної політики. При цьому, пріоритетну роль у розбудові креативних індустрій відводять реалізації програми підтримки європейського культурного та креативного сектору «Creative Europe». Аналіз науково-практичної літератури дає можливість виокремити такі кращі закордонні практики у створенні креативних кластерів, як це наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. Кращі закордонні практики креативних кластерів*

Креативний кластер	Країна	Місто/регіон	Креативні сектори
Внутрішній Лондон (<i>Inner London</i>)	Велика Британія	Лондон	Медіа, реклама, відеоігри, кіно, музика, дизайн, музеї, театри, сучасне мистецтво, мода, видавнича справа, TV та радіомовлення, ремесла
Берлінський креативний кластер (<i>Berlin</i>)	Німеччина	Берлін	Медіа, музика, кіно, TV та радіомовлення, ремесла, модельний дизайн, IT, сучасне мистецтво, видавнича справа, мода, проєктний простір (<i>project-spaces</i>)
Цольферайн (<i>Zollverein</i>)	Німеччина	Рурська обл.	Дизайн, культурна спадщина, музика, видавництво, сучасне мистецтво, мода, театри, музеї. Об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
Барселона (<i>Barcelona</i>)	Іспанія	Каталонія	Архітектура, кіно, реклама, відеоігри, література, мода, дизайн, IT
Trans European Hall	Швеція	Лунд	Кластерна мережа, що об'єднує мистецтво, культура, креативні індустрії та соціальний активізм
CreativeClusters	Велика Британія	Ліверпуль, Манчестер, Шеффілд	Сучасне мистецтво, дизайн, музика, мода, ремесла, медіа
Кремнієва Долина (<i>Silicon Valley</i>)	США	Каліфорнія	Технології, IT, інновації, стартапи
Design District Helsinki	Фінляндія	Гельсінкі	Дизайн, музеї, технології, IT, інновації, стартапи
Greenwich village	США	Нью-Йорк	Сучасне мистецтво, дизайн, музика, мода, ремесла, медіа, театр,
Креативний кластер Токіо	Японія	Токіо	Мода, дизайн, архітектура, IT, медіа

*сформовано автором на основі аналізу джерел (Драгомирецька&etc., 2019; Плецан, 2021с; Скиба, 2016; Cultural Heritage in Action, 2023; Dronyuk&Moiseienko, 2019; Zhou&etc., 2020)

З даних таблиці резюмуємо, що такі країни як США, Велика Британія, Австралія, Канада, Данія, Китай, Німеччина Швеція, Японія, Іспанія, Фінляндія формують платформу розвитку креативних індустрій, де в основі людиноцентризм, культура і мистецтво, інноваційні технології. Найуспішніший з кластерів «Внутрішній Лондон» є яскравим прикладом синергетичної взаємодії креативних талантів, креативних підприємств та розвитку культурного туризму. На підтвердження зазначено, підкреслимо що особливість культури Великобританії, її різностороннє креативне вираження і наповнення, високий рівень моральних і духовних цінностей сприяють розвитку креативних індустрій, а також забезпечують конкурентоспроможність. Адже Велика Британія входить у десятку країн за кількістю працівників, залучених у креативних індустріях (Leung, 2019). Важливо й те, що креативні індустрії ефективно взаємодіють з державними інституціями, забезпечуючи успіх розвитку та генерування доходу у Великій Британії, що забезпечує економічний резонанс на основі симбіозу культури, креативу і їх комерціалізації. Водночас підкреслимо, що креативний кластер Trans Europe Halles є загальноєвропейською мережею незалежних культурних центрів та входить до однієї з експертних груп Європейської комісії. Ініційована громадянами та митцями і заснована й 1983 році як представник 127 багатопрофільних культурно-мистецьких центрів та інших культурних організацій по всій Європі, що розташовані в будівлях промислової спадщини, а напрями діяльності є різними з точки зору географічного положення, розміру, джерел натхнення, моделей фінансування, культурно-мистецьких практик і проєктів (Official site, 2023). Місія Trans Europe Halles полягає у сприянні сталого розвитку недержавних культурних і креативних організацій, що сприяє міжнародній співпраці, надає можливості для навчання та обміну, забезпечує застосуванню впливу та цінності мистецтва і культури. Це передбачає рівне, вільне та інклюзивне суспільство, де культура, мистецтво і креатив мають трансформаційну силу (Official site, 2023). У контексті розгляду зазначимо, що з 2010 року до Мережі доєдналися і українські культурні центри, а саме: Центр сучасної культури у Дніпрі, Ізоляція, Jam Factory Art Center, Арт-завод Платформа, переймаючи досвід кращих закордонних практик розвитку креативних індустрій. Загалом креативні кластери, хаби, простори, мережі та асоціації притягують талановитих фахівців, інвестиції та формують симбіоз культура – мистецтво – креатив для розвитку креативних індустрій реалізуючи амбітні креативні проєкти та ініціативи. Висвітлені приклади кращих практик діяльності креативних кластерів у світі можуть бути основою для розвитку креативних індустрій в Україні.

Так, нові виклики сьогодення потребують нестандартних рішень. Зокрема, у дослідженні Global Creativity Index 2015 стверджено три основні пріоритети – «3Ts» (талант, технологія та толерантність), що формують нову модель креативних індустрій і тісно пов'язані з глобальним економічним розвитком. У дослідженні Martin Prosperity Institute класифікують 139 націй за кожним із показників, а також їх загальний показник. Цікаво, що відповідно до цього дослідження у топ-5 Global Creativity Index увійшли такі країни, як: Австралія (0.970), США (0.950), Нова Зеландія (0.949), Канада (0.920), Данія (0.917) та Фінляндія (0.917) (Global Creativity Index, 2015; Official site Culture&Creativity, 2015). Водночас проаналізуємо технологічні інновації та їх вплив на трансформацію креативних індустрій, що використовуються у таких країнах як: США, Данії, Китаї, Німеччині, Великій Британії, Швеції, Японії, Нідерландах, Австралії, Японії, Італії, Туреччині, Канаді та інших. Одним із основних напрямів технологічних інновацій є використання штучного, що сприяє автоматизації діяльності, розширює межі творчості та забезпечує персоналізований підхід до споживачів (напр., створення

графічних композицій та візуалізацій). Доцільно також виокремити успішне використання у секторах креативних індустрій доповненої реальності (AR) та віртуальної реальності (VR), що змінюють спосіб сприйняття культурних продуктів, сприяють створенню унікальних віртуальних середовищ, де користувачі мають можливість взаємодіяти з мистецтвом, дизайном, музикою та іншими креативними проявами (напр., виставки мистецтва можуть бути перетворенні на цифрові простори, де відвідувачі матимуть можливість досліджувати та взаємодіяти зі створеними творами). До технологічних інновацій, що активно застосовується у секторах креативних індустрій віднесемо і такі як інтернет речей (IoT), машинне навчання та аналіз даних, цифрову дистрибуцію, digital-платформи, цифрові медіа, digital-інструменти (хмарні технології, QR-код, blockchain, scrum-технології, 3D скульптинг, Quik, Bring your own device, BYOD, Near Field Communication, NFC, AppStore, Google Play Market, Amazon, Appstore, Opera, Mobile Store, GogolFest_LSD), соціальні мережі, YouTube-канали, Telegram-канал, подкасти, застосунки, сайти тощо (Dronyuk&Moiseienko, 2019; European cultural heritage strategy, 2023; Madarshahi, 2023; Massi&etc., 2020). Як показує аналіз, технологічні інновації сприяють розвитку секторів креативних індустрій, розширюючи можливості творчості і кроскультурної взаємодії, популяризації культурного розмаїття, змінення способів творення, споживання і поширення культурних продуктів, розширення аудиторії. Водночас створюють нові виклики та можливості для митців, креаторів і творчих особистостей, вимагаючи постійного вдосконалення та адаптації до швидкозмінного цифрового середовища.

Проведені культурологічні дослідження дають можливість високо оцінити потенціал креативних індустрій у Європейському Союзі, основною характеристикою яких є кількісні і якісні зміни. Моделі розміщення креативних індустрій в різних країнах відрізняються між собою. До прикладу, у Франції існує значна концентрація креативної зайнятості навколо міста Париж, а решта представлена в поодинокому варіанті; в Іспанії діяльність креативних індустрій зосереджена навколо Мадриду і Барселони; просторова структура креативних індустрій в Британії зосереджена навколо Манчестера, Лідса, Глазго, Лондона; в Італії концентрація креативної зайнятості характеризується з трьох основних полюсів: Мілана, Риму та Турину (Voix&etc., 2016). Аналізуючи світовий досвід зацентруємо, що креативні індустрії з символічною базою знань мають вирішальне значення для регіональної стійкості, а регіональна синергія значно впливає на довгострокову здатність інноваційних систем розвиватися. Відповідно виділяючи три виміри, які діють в інноваційних системах такі як: географія, технології, організація, можна стверджувати про локальний рівень інноваційних систем синергії креативних інструментів діяльності секторів креативних індустрій. Таким чином, у випадку креативних індустрій із символічною базою знань найбільша частина синергії генерується на місцевому рівні (Szakálné&etc., 2023). Зростання кількості креативних підприємств та кількості працівників у креативних індустріях свідчить про зростання значення креативних секторів завдяки розвитку культурного різноманіття, комунікації та глобалізму (Dronyuk&Moiseienko, 2019). Отже, важливість розвитку креативних індустрій як на регіональному, так і на державному рівнях не викликає сумнів і підтверджує унікальність культури. Важливо й те, що креативні інструменти розвитку секторів мають бути адаптовані до місцевого контексту.

Узагальнюючи аналіз закордонного досвіду доцільно сформулювати основні інструменти розвитку креативних індустрій, а саме: інноваційні лабораторії, освіта та навчання у сфері креативних індустрій, кластерні ініціативи, креативні простори, культурний обмін досвідом, технологічний прогрес, гранти та стипендії, стартапи, міжнародні фестивалі та культурні події, культурні обмінні програми тощо. У підтвердження думок звернемось до звіту дослідження KEA European Affairs на запит Комітету Європейського Парламенту з питань культури та освіти «Культура та креативні

сектори в Європейському Союзі». У звіті виокремлено пріоритетні напрями розвитку креативних індустрій Європейського Союзу до 2030 року, зокрема: цифровізація та інновації в умовах глобалізації, культурне розмаїття, різноманітність, інклюзивність, стійкість підприємств і організацій, ринок праці у сфері креативних індустрій та культури, роль мистецтва та культури в європейських демократіях, охорона й збереження культурної спадщини (Culture and creative sectors in the European Union, 2023; Dronyuk&Moiseienko, 2019). Важелем розвитку креативних індустрій визначено законодавчу базу для ефективної діяльності установ культури і мистецтва.

Відзначаючи результати культурологічних рефлексій, виокремимо основні напрями закордонного досвіду збереження і розвитку культури за допомогою діяльності креативних індустрій. Сюди віднесемо, законодавчі і нормативно-правові ініціативи для ефективної діяльності креативних секторів; формування за методологією кластеризації мережі розвитку креативних індустрій; фінансова підтримка музичних проєктів, організація фестивалів різних напрямів та концертів, сприяння співпраці; створення й розвиток кіностудій, надання фінансової підтримки діяльності, проведення кінофестивалів та конкурсів; організація літературних конкурсів і фестивалів, видавництва та літературних агентств для підтримки письменників; створення і підтримка модних просторів, дизайнерських студій та шкіл, організація модних показів і ярмарок; збереження, відтворення та промоція культурної спадщини; фінансова та експертна підтримка культурно-мистецьких проєктів, створення мистецьких центрів та галерей, проведення виставок і резиденцій; створення кулінарних центрів, продовження і відтворення автентичних рецептів і культурних звичаїв; розвиток інфраструктури, організація культурних маршрутів, створення інтерактивних музеїв, виставкових просторів і центрів, створення ігрових середовищ та віртуальних реальностей для залучення аудиторії; підтримка стартапів в мистецтві і культурі, реалізація креативних ініціатив та підтримка молодих талантів, митців і креативних професіоналів тощо. Відповідно пріоритетні напрями сформуємо в кейс успішного розвитку креативних індустрій в Україні на основі закордонного досвіду, що включає такі складові, як це зображено на рисунку 1.

Рис.1. Кейс

успішного розвитку креативних індустрій в Україні на основі закордонного досвіду (сформовано автором)

Як результат, актуалізується платформа розвитку креативних індустрій.

Розглянемо більш детально. Зокрема, *застосування кластерного підходу* до розвитку креативних індустрій, що сприятиме синергетичному ефекту та кроссекторальній взаємодії; *залучення інвестицій*, зокрема залучення приватних інвестицій у креативні проекти, створення спеціальних фондів, програм та стратегій для підтримки креативних ініціатив і стартапів; *формування культурно-креативної інфраструктури*, а саме створення і підтримка креативних просторів (культурні центри, коворкінги, митецькі галереї, майданчики для проведення культурних подій), що забезпечить сприятливе середовище для зустрічей, культурного обміну, генерування креативних ініціатив, співпраці та інновацій; *розвиток освітньої траєкторії*, що забезпечить формування спеціалізованих освітніх програм та курсів у вищих навчальних закладах для підготовки фахівців для креативних індустрій, а також стажування і міжнародні обміни для професійного розвитку та формування актуальних компетенцій у секторах креативних індустрій; *підтримка та просування креативних підприємств*, на основі кращих закордонних практик надавати фінансову, консультативну та маркетингову підтримку, промоцію (створення спеціальних грантових програм, інвестиційних фондів, лояльних кредитних програм для підтримки креативних підприємств); *стимулювання інновацій та досліджень*, а саме створення інноваційних лабораторій, спільних проектів досліджень нових технологій в середовищі креативних індустрій, впровадження диджиталізації, можливості створення і реалізації інноваційних продуктів та послуг; *залучення громадності та підтримка культурного споживання*, реалізувати закордонний досвід залучення громадності до культурного життя і підтримки креативних індустрій через організацію культурних заходів, фестивалів, ярмарок, виставок, концертів тощо; *ефективна державна підтримка*, створення спеціальних програм, законодавчих актів та політичних ініціатив для розвитку креативних індустрій, розробка і реалізації стратегії розвитку креативних індустрій в Україні; *залучення міжнародних експертів та консультантів*, що забезпечить впровадження кращих практик, нових ідей та підходів розвитку секторів креативних індустрій в Україні. Шлях до успіху і розвитку креативних індустрій в Україні полягає у поєднанні виокремлених складових та впровадженні кращих практик закордонного досвіду, адаптувавши для потреб і особливостей українського контексту. Це сприятиме створенню стійкого та конкурентоспроможного сектору креативних індустрій, що забезпечить культурний, соціальний та економічний розвиток, розкриття культурного розмаїття та підвищення привабливості України у світовій спільноті.

Резюмуючи, ствердимо що пріоритетні напрями розвитку креативних індустрій в Україні у повоєнній відбудові і починаючи вже нині. Україна є країною зі значним потенціалом в сфері креативних індустрій. Так, культурна спадщина, історія, пам'ятки архітектури, митці, та креативні професіонали створюють унікальну платформу розвитку креативних індустрій, адаптуючи кращий світовий досвід. Культурні трансформації стимулюють залучення фахівців, експертів та громадності, сприяння освітнім та культурним ініціативам, підтримка креативних підприємства, розвиток кластеризації креативних секторів, підтримка й сприяння держави, залучення інвестицій, забезпечення належного правового і фінансового середовища, формування культурно-креативної інфраструктури та сприяння міжнародній співпраці – це лише кілька ключових напрямів розвитку креативних індустрій в Україні на основі закордонного досвіду. Основний виклик сьогодення – вистояти і перемогти! Беручи до уваги ці пріоритети, ініціативи та кращі світові практики, Україна зможе сформувати сприятливі умови для відновлення секторів креативних індустрій нині і після Перемоги, що підсилить культурну ідентичність країни, стимулюючи творчість, креативні ініціативи, інновації та культурний розвиток з метою створення стійкої та процвітаючої креативної екосистеми в Україні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, культурологічні аспекти дослідження забезпечили системний підхід до аналізу проблематики у багатоаспектному

вимірі. Підкреслено, що дослідження світового досвіду трансформаційних змін розвитку креативних індустрій з позиції культурологічного підходу забезпечило можливість аналізу у тривимірному аспекті, зокрема: як потреби, як вимоги і як рушійної сили інновацій в культурно-креативному просторі. Обґрунтовано, що розвиток креативних індустрій у світі є постійним процесом, який базується на принципі людиноцентризму і адаптації до суспільних, технологічних та культурних змін, що відповідають викликам часу. Дослідження показало, що значний вплив на функціонування і розвиток креативних індустрій у світі потрібно відвести глобальним трендам та факторам. Оскільки трансформаційні зміни впливають на розвиток креативних індустрій, що постійно вдосконалюються, адаптуються і розвиваються, забезпечуючи нові можливості та відповідаючи на культурні потреби сучасного суспільства.

На основі аналізу доцільно сформувані напрями стратегії розвитку креативних індустрій у світі, зокрема: *створення сприятливого середовища; інвестиції в дослідження та розвиток нових технологій і інновацій в креативних індустріях; створення освітніх траєкторій та підтримка освіти в сфері креативних індустрій*, що сприятиме залученню і збереженню талановитих працівників, а також інноваційному потенціалу; *збереження, презентація та промоція культурної спадщини; забезпечення ефективного захисту авторських прав*, що сприятиме створенню стимулів для творчих працівників та підприємців у креативних сферах; *стимулювання і підтримка творчого підприємництва*, ефективна взаємодія між державними інституціями та креативним бізнесом, спільнотами; *залучення творчої молоді; ефективна грантова система; цифрова трансформація*: впровадження цифрових рішень та інноваційних технологій, що забезпечить модернізацію процесів творчого виробництва, поширення і споживання креативних продуктів; *крос-секторальна взаємодія*, що забезпечить створення новаторських проєктів і продуктів, появу креативних ініціатив і зростання креативного потенціалу; *створення кластерів та інноваційних екосистем; створення інфраструктури та підтримка мистецьких і культурних центрів; підтримка соціальної відповідальності та сталого розвитку в креативних індустріях*, шляхом впровадження екологічно чистих практик, соціального підприємництва та розвитку інклюзивних ініціатив; *моніторинг та дослідження*, що забезпечить систематичний моніторинг і аналіз реалій і перспектив розвитку креативних індустрій; *співпраця та культурний обмін між країнами*, що сприятиме розвитку нових ідей і перспектив, розширенню аудиторії для творчих продуктів та ствердженню глобального впливу креативних індустрій. Резюмуючи підкреслимо, розвиток креативних індустрій безпосередньо залежить від ефективних програм і стратегій, що допоможуть забезпечити стале зростання та інновації в креативних індустріях, стимулюючи креативний потенціал. Проведене дослідження стане основою майбутніх досліджень формування стратегій і програм для розвитку креативних індустрій в Україні.

Бібліографічний список

- Драгомирецька Н. М., Дружинін С. С., Жилавська Р. П. & Ковальова Ю. В. (2019). Сучасний сталий розвиток в сфері культури: зарубіжний досвід для України: монографія./за заг. ред. д. держ. упр., професора НМ Драгомирецької. *Одеса: ОРІДУ НАДУ*. 238.
- Креативні простори: світовий досвід. (2021, 1 листопада). *Офіційний сайт LEMstation*. URL: <http://lemstation.com/blog>. (дата звернення 15.03.2023).
- Плецан Х. В. (2022а). Актуальні проблеми дослідження розвитку креативних індустрій (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): культурологічний аспект. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Розділ II. Проблеми і суперечності сучасного культурного процесу*. Вип.

- 40-41. С. 22-36. URL:<https://kulturologiya.rv.ua> (дата звернення 15.03.2023).
- Плецан Х. В. (2022b). Культурологічний підхід до формування і еволюції креативних індустрій в Україні. *Питання культурології*, (40), 254–265. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269383> (дата звернення 15.03.2023).
- Плецан Х. В. (2021c). Теоретико-методологічні основи формування і розвитку креативних кластерів в Україні: культурологічний підхід. *Науковий Вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І.К. Карпенка-Карого*. Вип. 29. С. 98-108. URL: <http://nv.knutkt.edu.ua/article/view/248792> (дата звернення 14.04.2023)
- Скиба М. (2016). Креативна економіка в Європі: 5 кроків для злету. Українська правда. Культура. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/> (дата звернення 15.03.2023).
- Стан культури та креативних індустрій під час війни – результати дослідження. (2022). *Громадський Простір*: веб-сайт. 15.08.2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=stan-kultury-ta-kreatyvnyh-industrij-pid-chas-vijny-rezultaty-doslidzhennya> (дата звернення 15.03.2023).
- Voix R., Capone F., De Propriis L., Lazzeretti L., & Sanchez D. (2016). Comparing creative industries in Europe. *European Urban and Regional Studies*. 23(4), 935-940.
- Council resolution on the EU work plan for culture 2023-2026 (2022/C466/01). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN> (дата звернення 14.04.2023)
- Creative Hubs: Understanding the New Economy. URL: www.britishcouncil.org/creativeeconomy. (дата звернення 16.04.2023)
- Cultural Heritage in Action <https://culturalheritageinaction.eu/event/project-clinic-greening-cities-and-regions-through-cultural-heritage-and-community-involvement/> (дата звернення 14.04.2023)
- Culture and creative sectors in the European Union. Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies. URL: https://keanet.eu/wp-content/uploads/IPOL_STU2019629203_EN.pdf (дата звернення 14.04.2023)
- Dronyuk I., & Moiseienko I. (2019). Analysis of creative industries activities in European union countries. *Procedia Computer Science*. 160, 479-484.
- European Cultural and Creative Industries Alliance: official site. URL: <http://www.eccia.eu/index.php?id=5> (дата звернення 14.04.2023)
- European cultural heritage strategy for the 21st century. URL: <http://www.patrimoniocultural.gov.pt/static/data/noticias/strategy21.pdf>. (дата звернення 10.04.2023)
- Leung G. L. (2019). Innovative and Creative Industries in Hong Kong: A Global City in China and Asia. *Routledge*.
- Madarshahi M. (2021). The role of digital economy in advancing creative industries. Creativity 2030 seminar. URL: <http://city.cri.cn/20210507/633e86e4-7cc0-92c5-a18c-439c6dec1d4b.html> (дата звернення 15.03.2023).
- Massi M., Vecco M. & Yi Lin. (2020). Digital Transformation in the Cultural and Creative Industries: Production. *Consumption and Entrepreneurship in the Digital and Sharing Economy*. Taylor&Francis Ltd. 276 p.
- Palanivel Th. (2019). How cultural and creative industries can power human development in the 21st Century. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/how-cultural-and-creative-industries-can-power-human-development-21st-century> (дата звернення 14.03.2023).
- Pletsan K., Kozlovskiy Y., Tkachenko T., Dmitrenko G, Verezhomska I, Irtyshcheva I. (2021d) Creative industries in the socio-cultural space. *Journal of Interdisciplinary Research*. № 11/02/XXII. (vol. 11, issue 2, special issue XXII.), Vol. 29. p. 124-128. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110222/papers/A_22.pdf (дата звернення 15.03.2023).
- Szakálné Kanó I., Vas Z., & Klasová S. (2023). Emerging synergies in innovation systems: Creative industries in Central Europe. *Journal of the Knowledge Economy*. 14(1), 450-471.

- The Global Creativity Index 2015. (2015). Martin Prosperity Institute. URL: <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/global-creativity-index-2015-most-creative-countries.html> (дата звернення 14.04.2023)
- Top-25 countries on the global creativity index. (2015). Culture&Creativity: official site. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/global-creativity-index-2015> (дата звернення 14.04.2023)
- Trans Europe Halles: official site. URL: <https://encc.eu/about/partners/trans-europe-halles> (дата звернення 14.04.2023)
- UN Creative economy report «Creative Economy Outlook: Trends in international trade in creative industries». (2019). URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcted2018d3_en.pdf (дата звернення 14.04.2023)
- Zhou J., J. Li Jiao, Qiu H., Liu Z. (2020). The more funding the better? The moderating role of knowledge stock on the effects of different government-funded research projects on firm innovation in Chinese cultural and creative industries. *Technovation*. 92–93.

References

- Drahomyretska N. M., Druzhynin C. S., Zhylavska R. P. & Kovalova Yu. V. (2019). Suchasnyi stalyi rozvytok v sferi kultury: zarubizhnyi dosvid dlia Ukrainy: monohrafiia./za zah. red. d. derzh. upr., profesora NM Drahomyretskoi. Odesa: ORIDU NADU. 238. (in Ukrainian).
- Kreatyvni prostory: svitovyi dosvid. (2021, 1 lystopada). Ofitsiinyi sait LEMstation. URL: <http://lemstation.com/blog>. [in Ukrainian].
- Pletsan Kh. V. (2022a). Aktualni problemy doslidzhennia rozvytku kreatyvnykh industrii (kinets KhKh – pochatok KhKhI st.): kulturolohichniy aspekt. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. Rozdil II. Problemy i superechnosti suchasnoho kulturnoho protsesu. Vyp. 40-41. C. 22-36.* URL: <https://kulturologiya.rv.ua/> [in Ukrainian].
- Pletsan Kh. V. (2022b). Kulturolohichniy pidkhid do formuvannia i evoliutsii kreatyvnykh industrii v Ukraini. *Pytannia kulturolohii*, (40), 254–265. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269383> [in English].
- Pletsan Kh. V. (2021c). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia i rozvytku kreatyvnykh klasteriv v Ukraini: kulturolohichniy pidkhid. «Naukovyi Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia im. I.K. Karpenka-Karoho». *Vyp. 29. C. 98-108.* URL: <http://nv.knutkt.edu.ua/article/view/248792> [in Ukrainian].
- Skyba M. (2016). Kreatyvna ekonomika v Yevropi: 5 krokiv dlia zletu. *Ukrainska pravda. Kultura.* URL: <https://life.ppravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/> [in Ukrainian].
- Stan kultury ta kreatyvnykh industriy pid chas viyny – rezultaty doslidzhennia. *Hromadskyi Prostir: veb-sait.* 15.08.2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=stan-kultury-ta-kreatyvnyh-industrij-pid-chas-vijny-rezultaty-doslidzhennya>. [in Ukrainian].
- Boix R., Capone F., De Propriis L., Lazzeretti L., & Sanchez D (2016). Comparing creative industries in Europe. *European Urban and Regional Studies*. 23(4), 935-940. [in English].
- Council resolution on the EU work plan for culture 2023-2026 (2022/C466/01). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN> [in English].
- Creative Hubs: Understanding the New Economy. URL: www.britishcouncil.org/creativeeconomy. [in English].
- Cultural Heritage in Action <https://culturalheritageinaction.eu/event/project-clinic-greening-cities-and-regions-through-cultural-heritage-and-community-involvement/> [in English].
- Culture and creative sectors in the European Union. Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies. URL: https://keanet.eu/wp-content/uploads/IPOL_STU2019629203_EN.pdf [in English].
- Dronyuk I., & Moiseienko I. (2019). Analysis of creative industries activities in European union countries. *Procedia Computer Science*, 160, 479-484. [in English].

- European Cultural and Creative Industries Alliance: *official site*. URL: <http://www.eccia.eu/index.php?id=5> [in English].
- European cultural heritage strategy for the 21st century. URL: <http://www.patrimoniocultural.gov.pt/static/data/noticias/strategy21.pdf>. [in English].
- Leung G. L. (2019). Innovative and Creative Industries in Hong Kong: A Global City in China and Asia. *Routledge*. [in English].
- Madarshahi M. (2021). The role of digital economy in advancing creative industries. Creativity 2030 seminar. URL: <http://city.cri.cn/20210507/633e86e4-7cc0-92c5-a18c-439c6dec1d4b.html> [in English].
- Massi M., Vecco M. & Yi Lin. (2020). Digital Transformation in the Cultural and Creative Industries: Production. *Consumption and Entrepreneurship in the Digital and Sharing Economy*. Taylor&Francis Ltd. 276 p. [in English].
- Palanivel Th. (2019). How cultural and creative industries can power human development in the 21st Century. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/how-cultural-and-creative-industries-can-power-human-development-21st-century> [in English].
- Pletsan K., Kozlovskiy Y., Tkachenko T., Dmitrenko G, Verezomska I, Irtysheva I. (2021d) Creative industries in the socio-cultural space. *Journal of Interdisciplinary Research*. № 11/02/XXII. (vol. 11, issue 2, special issue XXII.), Vol. 29. p. 124-128. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110222/papers/A_22.pdf [in English].
- Szakálné Kanó I., Vas Z., & Klasová S. (2023). Emerging synergies in innovation systems: Creative industries in Central Europe. *Journal of the Knowledge Economy*, 14(1), 450-471. [in English].
- The Global Creativity Index 2015. (2015). Martin Prosperity Institute. URL: <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/global-creativity-index-2015-most-creative-countries.html> [in English].
- Top-25 countries on the global creativity index. (2015). Culture&Creativity: *official site*. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/global-creativity-index-2015> [in English].
- Trans Europe Halles: *official site*. URL: <https://encc.eu/about/partners/trans-europe-halles> [in English].
- UN Creative economy report «Creative Economy Outlook: Trends in international trade in creative industries». (2019). URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcted2018d3_en.pdf [in English].
- Zhou J., J. Li Jiao, Qiu H., Liu Z. (2020). The more funding the better? The moderating role of knowledge stock on the effects of different government-funded research projects on firm innovation in Chinese cultural and creative industries. *Technovation*. 92–93. [in English].

Стаття надійшла 25.06.2023.

Kh. Pletsan

GLOBAL EXPERIENCE OF TRANSFORMATIONAL CHANGES DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES: CULTURAL ASPECTS OF RESEARCH

The article examines the cultural aspects of the world experience of transformational changes in the development of creative industries. The specifics and creative tools for the development of creative industries in the world are defined. The peculiarities of the cultural aspects of the study of the world experience of transformational changes in the development of creative industries are substantiated. The main global trends and factors affecting the development of creative industries are highlighted. Technological innovations and their impact on transformative changes in the development of creative industries are analyzed. The

relevance of the influence of cultural values, traditions and identity on the development of creative industries has been established. It has been proven that the synergistic interaction of the sectors of creative industries in cluster models will ensure the achievement of significant results in the preservation of cultural diversity, values, traditions, uniqueness, the development of cultural tourism and creative industries in general. The possibilities and prospects of adapting the best practices of foreign countries for the development of creative industries in Ukraine at the current stage have been investigated and substantiated. Scientific novelty is characterized by a cultural analysis of the world experience of transformational changes in the development of creative industries and the possibility of their adaptation in Ukraine.

Keywords: culture, creative industries, world experience, innovation, human resource, creative tools, creative space, cluster, sustainable development.

УДК 130.2: 791.2

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3613-9851>

Р. А. Полешук

ДЕКОДУВАННЯ СКЛАДОВИХ КОМПОНЕНТІВ КОМПЛЕКСУ КУЛЬТУРНИХ АРХЕТИПІВ У ХУДОЖНІЙ КІНОМОВІ О. ДОВЖЕНКА

У статті викладені результати культурологічного дослідження художньої кіномови О. Довженко, проведеного на базі сучасних методологічних розробок з декодування медійних артефактів, які реалізують науковий принцип міждисциплінарності. Дослідження ідентифікувало раніше не описані культурні архетипи фігурального плану художньої кіномови митця. Декодовані архетипи були застосовані українським режисером для трансляції культурогенних контекстів та мають логічний зв'язок між собою, всередині наративу, що дозволило їх об'єднати в єдиний комплекс культурних архетипів.

Наявність комплексу культурних архетипів, забезпечує оригінальну, не типову для радянського кіно, риторику автора з глядачем. Унікальність комплексу надає те, що він побудований на базі неовізантійської стилістики і візантійської риторики, наближених до окремих рис української культури. Важливо, що контексти, експліковані комплексом культурних архетипів в стрічках О.Довженко, містять власну світоглядну позицію автора і знаходяться в опозиції до офіційної радянської ідеології 30-40-х років ХХ ст., що руйнує міф про українського режисера, як рупора радянської пропаганди.

За даними дослідження, згаданий комплекс культурних архетипів був ідентифікований у стрічках О.Довженко «Земля» (1930), «Аероград» (1935), «Щорс» (1939), «Мічурин» (1948) і кіноповісті «Зачарована Десна» (1956). Результати проведеного культурологічного дослідження дозволяють відокремити творчість О. Довженко від кіношколи С. Ейзенштейна і кіношколи поетичного кіно П. Пазоліні в окрему оригінальну кіношколу. Дослідження висвітлило у творчості великого українського митця актуальні в наш час культурологічні контексти, корисні для збереження української культури.

Ключові слова: культурологічний аналіз кіно, кіномова О. Довженко, комплекс культурних архетипів, архетипи О.Довженко, культурні архетипи, філософія кіно, культурологія українського кінематографа.

DOI 10.34079/2226-2830-2023-13-25-93-107